

Joensuun kaupunkikonsernin hankintaohjeen päivitys

KH 17.02.2025 § 55

1676/00.01.01.00/2024

Vuoden 2024 talousarviossa kaupunginhallituksen alaisen yleishallinnon tulosalueen toiminnallisena tavoitteena oli ”Kaupunkikonsernin hankintojen ja hankintakriteerien kehittäminen hiilineutraaliustavoitteen mukaisesti.” Tavoitteen mittarina oli Joensuun kaupunkikonsernin hankintaohjeiden päivittäminen ilmasto-ohjelman tavoitteet huomioiden. Tavoitteen saavuttamiseksi konsernipalvelujen alainen Ilmastokaupunki Joensuu 2025 – hanke ilmoittautui yhteistyössä Pohjois-Karjalan hankintatoimen kanssa Motiva Oy:n järjestämään Keino-akatemian Vähähiilisten hankintojen johtamisen kehittämisohjelmaan. Motiva Oy on valtion kestävän kehityksen yhtiö, joka kannustaa energian ja materiaalien tehokkaaseen ja kestäväan käyttöön. Keino-akatemiassa hankintojen kehittämiskohteeksi valikoitui toimitilarakentaminen ja kehittämistyöhön saatiin mukaan myös Tilakeskus, jonka kanssa kartoitettiin toimitilarakentamisen vähähiilisyyskriteerejä. Nämä vähähiilisyyskriteerit sekä myös muita tarkennuksia ympäristönäkökulman huomioimiseksi hankinnoissa on kirjattu liitteenä olevaan hankintaohjeeseen. Työtä infrarakentamisen vähähiilisyyskriteerien muotoilemiseksi jatketaan edelleen vuonna 2025.

Hankintaohjeiden päivitys sai alkunsa ohjeen ympäristönäkökulman muutostarpeesta. Päivityksen yhteydessä oli kuitenkin luontevaa käydä koko ohje läpi myös tarvittavien muiden muutostarpeiden osalta, sillä hankintaohje oli päivitetty edellisen kerran vuonna 2020 (KH 7.9.2020 § 301). Muutos- ja tarkennustarpeita selvitettiin aluksi kaupungin omilta toimijoilta eri toimialoilta. Tästä hankintaohjeluonnoksesta pyydettiin kommentteja konsernin strategisilta tytäryhtiöiltä. Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry:tä, Joensuun Yrittäjät ry:tä, Pielisjoen Yrittäjät ry:tä sekä Pyhäselän Yrittäjät ry:tä pyydettiin laatimaan hankintaohjeluonnoksesta yritysvaikutusten arviointi. Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry vastasi kaikkien yrittäjäyhdistysten puolesta. Lisäksi saatiin yksi nimetön arvio. Yrittäjäyhdistysten laatimien yritysvaikutusten arviointien perusteella ohjeessa tarkennettiin mm. pienhankintarajan alittavia hankintoja koskevia periaatteita yrittäjäystävällisempään suuntaan. Tytäryhtiöiltä saatujen kommenttien perusteella täsmennettiin mm. suorahankintoja koskevaa lukua hankkeiden/projektien osalta painottamalla, että myös rahoittajalla voi olla erillisiä ohjeita suorahankintoja koskien ja ne tulee kulloinkin selvittää. Saadut kommentit siis huomioitiin ohjeen valmistelussa mahdollisuuksien mukaan.

Uusien ohjeiden myötä ympäristöasioiden huomioiminen on entistä velvoittavampaa; Jokaisen hankinnan valmistelun yhteydessä on selvitettävä, voidaanko hankinta toteuttaa siten, että sen hiilijalanjälki ja muut ympäristövaikutukset minimoidaan. Vaihtoehtoista on mahdollisuuksien mukaan valittava ympäristölle vähiten haitallisin. Käytännössä selvitys edellyttää hyvää markkinatuntemusta ja markkinavuoropuhelua toimijoiden kanssa, jotta kulloiseenkin hankintaan soveltuvat ja kohtuulliset kriteerit/ehdot voidaan asettaa. Ympäristöasioiden huomioimista halutaan aktiivisesti edistää – yrittäjänäkökulma huomioiden.

Pienhankintojen toteutus on jo nykyisessä voimassa olevassa hankintaohjeessa linjattu siten, että ne tulee toteuttaa sähköisen pienhankintaportaalin kautta ja nimenomaisesti avoimena kilpailutuksena aina, kun mahdollista. Koska pienhankinnat eivät kuitenkaan ole hankintalain soveltamisalassa, myös ns. rajoitettu menettely (tarjouspyyntö

lähetetään vähintään kolmelle toimijalle) on perustellusta syystä sallittua. Uudessa ohjeessa täsmennettiin alle 5 000 euron (alv 0 %) suuruisen hankintojen hintatiedustelumenettelyä siten, että toimijoita tulee markkinatilanne huomioiden vaihdella, jotta useammalla tarjoajilla on mahdollisuus osallistua hintatiedusteluun.

Merkittävimmät muutokset ohjeiden osalta nykyisiin voimassa oleviin ohjeisiin verrattuna koskevat otsikon ”6. Kaikissa hankinnoissa huomioitavia näkökulmia” alaisia asioita. Sinne lisättiin uutena alaotsikkona varautumis-, huoltovarmuus- ja jatkuvuudenhallinta - näkökulma. Jatkossa jokaista hankintaa valmisteltaessa tulee tarkistaa, kuuluuko hankittava palvelu organisaation määrittämien ydintehtävien kriittisiin palveluihin tai niiden tukipalveluihin. Varautumistarpeen selvittyä tulee pohtia, onko varautumiselle asetettava ehdottomia vaatimuksia ja miten vaatimukset suhtautuvat kilpailutuksen kokonaisuuteen. Hankintaohjeeseen on nostettu esimerkkejä varautumisehdoista erilaisissa hankintakategorioissa. Varautumisen lisäksi sosiaalisia- ja innovaationäkökulmia käsitteleviä kappaleita täydennettiin huomattavasti ohjeellisemmiksi.

Ohjeiden ulkoasua on selkeytetty ja saavutettavuus on huomioitu.

Oheismateriaalina yritysvaikutusten arvioinnit.

Valmistelijat: ilmastosuunnittelija, ilmastoasiantuntija, valmius- ja turvallisuuspäällikkö, hankintojen kehittämispäällikkö, kansliapäällikkö

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

hyväksyä liitteellä olevan Joensuun kaupunkikonsernin hankintaohjeen.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Hankintapäällikkö Mika Purmonen, hankintojen kehittämispäällikkö Päivi Halonen ja kansliapäällikkö Jenni Jokela olivat kokouksessa asiantuntijoina asian käsittelyn aikana.